

Право – це система загальнообов’язкових норм, виражених у законах, інших, визнаних державою, джерелах, і є загальнообов’язковим критерієм правомірно дозволеної поведінки.

Отже, згідно з вищепереліченими концепціями права, з’ясуванням суті справедливості як супровідного явища розвитку правової думки, а також обґрунтуванням відмінностей між правом і законом, можемо зробити висновок, що підґрунтям виникнення і формування феномена правового менталітету є, безсумнівно, категорія права.

Р. Кравець

Науковий керівник – канд. юрид. наук, доц. М.М. Сірант

ЄВРОПЕЙСЬКІ СТАНДАРТИ З ПРАВ ЛЮДИНИ: СТАН ДОТРИМАННЯ УКРАЇНОЮ

Із прийняттям Радою Європи Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Європейська конвенція з прав людини) на Європейському континенті розпочався процес створення якісно нової європейської системи захисту прав і свобод людини, яка стала фундаментом для національних правових систем усіх країн Європи.

Рада Європи – ніщо без Конвенції, а Конвенція – без Європейського суду з прав людини – ця відома формула чітко висловлює єдність системи захисту прав людини. Але Конвенція – це ціла система різних механізмів та органів РЄ: моніторингові органи, Комітет міністрів, Парламентська асамблея, Комісар з прав людини, Європейський суд з прав людини, а також Венеціанська комісія.

У цій доповіді зроблено комплексний аналіз виконання Україною зобов’язань, узятих як при вступі до Ради Європи, так і тих, що впливають з Європейської конвенції з прав людини та інших європейських конвенцій, ратифікованих Україною. Висвітлено діяльність Уповноваженого з прав людини щодо сприяння імплементації у законодавство України та правозастосовну практику європейських стандартів, аналізується практика Європейського суду з прав людини щодо України, публічно представлено аналіз виконання Україною зауважень та рекомендацій постійних контрольних моніторингових органів Ради Європи.

З прийняттям Конституції в Україні було запроваджено інститут Уповноваженого з прав людини – українську модель Омбудсмена. З початку діяльності понад 1 мільйон людей – і громадян України, і іноземців, і осіб без громадянства – звернулися до Уповноваженого з прав людини. Кожне друге звернення стосується порушення громадянських прав, зокрема, прав на справедливий суд, виконання судових рішень, належні умови тримання в місцях ув'язнення тощо. У кожному третьому зверненні йдеться про порушення соціально-економічних прав громадян.

Одним з пріоритетів діяльності українського Омбудсмена є моніторинг за імплементацією та реалізацією норм цього ключового на європейському просторі документа у галузі прав і свобод людини.

Найскладнішим став процес реалізації Україною головних вимог Європейської конвенції з прав людини, зокрема, забезпечення охорони законом права кожного на життя і заборону смертної кари.

Спочатку був введений мораторій на застосування смертної кари, потім – визнання її Конституційним Судом України неконституційною, пізніше ратифікація двох протоколів – шостого і тринадцятого, що передбачало скасування смертної кари за будь-яких обставин. Але навіть після скасування в Україні смертної кари Омбудсмену доводилося захищати права наших співвітчизників на життя у таких країнах, як Таїланд, Китай і Сполучені Штати Америки.

Із забезпеченням права на життя безпосередньо пов'язане запобігання катуванням та всі інші зобов'язання України, які випливають із Європейської конвенції про запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню, ратифікованої, до речі, нашою країною у 1997 р.

На превеликий жаль, не поодинокими є і випадки, що призводять до загибелі затриманих. Так, у 2009 р. працівниками органів внутрішніх справ закатовано до смерті трьох людей, у 2010 році – сім, у 2011 р. чотирьох! За всіма випадками смерті людей унаслідок неприпустимих дій міліціонерів відкриті провадження Уповноваженого з прав людини та проводяться перевірки.

З метою зменшення кількості заяв, що надходять з України та чекають на свій розгляд у Європейському суді з прав людини, Українська держава повинна негайно зробити необхідні кроки. Один з них передбачає видання спеціалізованого щомісячного юридичного журналу для інформування громадян України про практику Європейського суду з прав людини. Тираж має охопити усіх суб'єктів права, зокрема практикуючих

юристів та державних службовців, словом, усіх, хто зобов'язаний сьогодні знати прецедентне право Євросуду від цих порушень.

Потребою сьогодення є необхідність закликати усі політичні сили України до консолідації на засадах реального захисту прав і свобод людини. Тільки спільними зусиллями вони зроблять рішучі кроки на шляху реалізації в Україні європейських стандартів прав і свобод людини, основа яких була закладена в Європейській конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.

М. Бохонко

Науковий керівник – асист. С. В. Ільницька

ПЕРЕВАГИ І НЕДОЛІКИ НОВОГО ЗАКОНУ УКРАЇНИ “ПРО АДВОКАТУРУ ТА АДВОКАТСЬКУ ДІЯЛЬНІСТЬ”

Захист поганого діяння гірше самого діяння.

Б. Грасіан

5 липня 2012 р. Верховна Рада України прийняла Закон України “Про адвокатуру та адвокатську діяльність”. Після набрання ним чинності зазначений Закон визначатиме в найближчі роки правові засади організації та діяльності адвокатури в Україні. Спробуємо з'ясувати, чи насправді новий Закон про адвокатуру вирішує ті проблеми, задля вирішення котрих його і було ухвалено.

Прийнятий закон передбачає створення Національної асоціації адвокатів України, яке утворюється з метою забезпечення реалізації завдань адвокатського самоврядування, але водночас з обов'язковим членством у ній всіх адвокатів. От тільки подібний законодавчий підхід не враховує приписи статті 36 Конституції України де зазначається те, що “ніхто не може бути примушений до вступу в будь-яке об'єднання громадян...”, а також положення статті 11 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод щодо права на свободу об'єднання з іншими особами, а відтак є неприйнятним.

Не з'ясованим залишилося питання про визначення статусу інших фахівців у галузі права, які здебільшого займаються підприємницькою діяльністю (підприємці).